

AD FONTES

УДК 94 (477) (092)

DOI: 10.31651/2076-5908-2022-1-182-188

ЯНИШИН Богдан Михайлович,
кандидат історичних наук, старший науковий
співробітник відділу історії України XIX –
початку XX ст. Інституту історії України
НАН України,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0386-2530>,
e-mail: bogdanyanyshyn@gmail.com

НЕЗНАНА РУКОПИСНА ІСТОРІЯ ФІЛІЇ «ЗОРИ» В ДРОГОБИЧІ: ТЕКСТ ДЖЕРЕЛА І КОНТЕКСТ ПОДІЙ

Дослідження містить опрацювання та публікацію рукописної історії філії Товариства руських ремісників і промисловців «Зоря» в Дрогобичі. Документ відклався у фонді Товариства у Державному архіві Львівської області. З'ясовано змістове наповнення тексту, виявлено проблеми, котрі в ньому підняті. Відзначено вагомість звернення до архівних фондів інституцій для пошуку матеріалів з вивчення українського соціально-економічного руху на галицькій провінції протягом кінця XIX – першої третини XX ст.

Ключові слова: Товариство руських ремісників і промисловців «Зоря», Галичина, дрогобицька філія, культурно-просвітницька діяльність.

Постановка проблеми. Серед дослідників інституційної складової українського соціально-економічного руху в Габсбурзькій Галичині автономічної доби все більше міцніє переконання про важливість звернення уваги на провінційний аспект проблеми. Йдеться про необхідність вивчення, поряд із центральними львівськими осередками, також їхніх філіальних відгалужень, які поставали в містечках і селах краю та нерідко були першими маніфестаціями організованого українського життя на провінції [1]. При цьому слушно вказується на найбільшу складність реалізації такого завдання, що полягає у скромності джерельної бази, яка б лежала «на поверхні». Адже головні часописи краю (наприклад, «Діло», «Руслан», «Галичанин» та ін.) практично не згадували на своїх шпальтах життя провінційних інституцій. Тож дослідникові залишається лише провінційна преса, яка зазвичай фрагментарно представлена у бібліотечних колекціях.

З огляду на це, ми хочемо привернути увагу до відкладеного в архівах західноукраїнського регіону документообігу галицьких суспільно-господарських інституцій, який нерідко містить в собі як малознані матеріали про діяльність провінційних осередків, так і, що більш важливо, подекуди унікальні перші спроби написання їх історій. З цією метою нижче ми друкуємо рукописну історію філії Товариства руських ремісників і промисловців «Зоря» в Дрогобичі, яка відклалася у фонді цієї інституції у Державному архіві Львівської області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Головним джерельним комплексом для нас виступають архівні матеріали, що знаходяться у фонді «Зорі» в Державному архіві Львівської області. При цьому найбільш важливим джерелом є рукописна історія дрогобицької філії «Зорі», яку ми впроваджуємо у науковий обіг [2, 66-70]. Увага дослідників до інституційного феномену «Зорі» на сьогодні є чималою. Найбільше про Товариство писали Ірина Мицишин [3] та Оксана Пасіцька [4]. Стислу увагу дрогобицькій філії «Зорі» ми присвятили в своєму дослідженні регіональної політики Товариства [5]. В цій розвідці ми уперше серед дослідників використали рукописну історію дрогобицьких «зорян».

Метою статті є впровадження до наукового обігу рукописної історії дрогобицької філії Товариства руських ремісників і промисловців «Зоря».

Виклад основного матеріалу. Для кращого розуміння контексту викладених в опублікованому документі подій, коротко реконструюємо історію дрогобицького осередку Товариства «Зоря». Філія цієї інституції в Дрогобичі була одним із найстаріших регіональних осередків Товариства. Вона постала в 1897 р. і стала першою українською організацією міста та цілого повіту. Поява Товариства засвідчила зрілість громадських амбіцій місцевих мешканців, їх намагання діяти солідарно в умовах дедалі зростаючої конкуренції з більш численними та організованими польською та єврейською громадами міста. Про перші роки існування філії ми знаємо небагато, адже діловодна документація того часу до нас не дійшла. Натомість, в архівному фонді «Зорі» в Державному архіві Львівської області відкритася об'ємна книга протоколів засідань дрогобицької управи за 1904-1924 рр. [6], котрі уможливають доволі докладну реконструкцію історії товариства протягом цього двадцятиліття.

Дрогобицька «Зоря» постала з ініціативи двох гімназійних учнів – сина кравця Гриня Левинського і сина міщанина-хлібороба Степана Кушніра [7, 1]. На перших загальних зборах до складу товариства увійшло 22 особи. Вони обрали керівництво філії у такому складі: нотаріус Іван Мицавка (голова), о. Антін Рудницький, Лев Мороз, Мирослав Михнович, Микола Василівський, Остап Губицький та Дмитро Татарський [8, 101]. Дрогобицька філія мала власну печатку із зображенням коронованого лева, який зіперся передніми лапами на скелю. Довкола зображення містився напис: «Товариство руських ремісників «Зоря» в Дрогобичі».

Членом Товариства міг стати кожний бажаючий, що поділяв його статутні засади та заплатив 1 кор. вписового. При цьому претендент мав мати хоча б одного поручителя зі складу «зорян». В протоколі подекуди зустрічаємо факти відмови бажаючим у вступі до філіального грона власне на тій підставі, що ніхто з членів осередку не знав претендента і не міг за нього поручитися. В даному випадку йшлося, вочевидь, про небезпеку псування або й викрадення майна Товариства.

Стосовно ранньої історії Товариства ми знаємо про такі важливі події, як посвячення прапора дрогобицької «Зорі» в 1900 р., заснування бібліотеки, розбудову мережі гуртків та численні культурно-просвітницькі акції (вистави, вечорниці, чайні вечери, фестини, красназавчі прогулянки тощо). Змальовуючи початки першого українського товариства у місті, автор опублікованого нижче документу писав: «В «Зорі» згуртувалося майже ціле життя дрогобицького українського громадянства. При ній був гарний хор, аматорський кружок. [...] В ній знаходили члени пораду і розраду та підмогу» [2, 66]. Про фінансову репутабельність товариства говорить заснування від самих початків допомогового фонду, з якого члени, котрі потрапили в складні життєві обставини, могли отримувати фінансову поміч.

Дякуючи збереженій книзі протоколів дрогобицької філії, від травня 1904 р. ми вже доволі докладно поінформовані про її діяльність. Чи не найбільше уваги у протоколах відведено виборам керівництва осередку. Пересічно, засідання виділу відбувалися один раз на місяць. Хоча при потребі, особливо з нагоди виборів нового виділу і розподілу обов'язків серед його членів, дрогобицькі «зоряни» у тіснішому гроні зустрічалися й частіше. Загальні ж збори Товариства зазвичай відбувалися раз на рік. Та якщо голова виділу чи більшість його членів зрікалися своїх повноважень дочасно, що іноді траплялося в історії філії (перший зафіксований раз в 1906 р.), то загальні збори відбувалися частіше. На таких зборах виділ звітував про свою діяльність і складав повноваження, а згодом відбувалися вибори нового виділу. До голосування допускалися лише ті члени, котрі справно платили внески і не мали жодних боргів.

Як свідчать протоколи засідань, дрогобицька філія доволі динамічно зростала, адже майже на кожному зібранні в порядку денному значилося питання прийняття до складу нових членів. Для прикладу наведемо другу половину 1904 р.: на червневому засіданні осередок зріс одразу на шість нових «зорян» [6, 3 зв.], на жовтневому зібранні додалося ще вісім нових членів [6, 4], а на грудневому засіданні «зорянами» стали ще дев'ять дрогобичан. З цього можемо зробити висновок, що філія набула чималої популярності у середовищі дрогобицьких українців, що тим самим продемонстрували потребу в організованих формах громадського життя. Разом із тим, в документах ми практично не зустрічаємо прямих

відомостей про кількість членів філії, адже частині «зорян» через борги виділ призупиняв їхнє перебування в товаристві. І все ж, з дотичних повідомлень можемо зробити висновки про чималу чисельність першого українського товариства в Дрогобичі. Так, грудневий протокол 1904 р. містить рішення про друк 250 примірників статутів «Зорі» для своїх членів [6, 5 зв.]. В протоколі загальних зборів Товариства від 2 лютого 1908 р. відзначено, що протягом 1907 р. до дрогобицької «Зорі» зголосився 21 новий член [6, 52]. В свою чергу, в протоколі від 19 серпня 1912 р. міститься постанова надрукувати 500 запрошень на заплановані вечорниці [6, 100 зв.]. Цікаво, що своєрідним колективним членом дрогобицької «Зорі» була місцева греко-католицька громада оо. Василіан.

Чи не найбільше уваги на зібраннях дрогобицької «Зорі» відводилося проблемі здобуття необхідних коштів для функціонування інституції. З цією метою регулярно піднімалося питання своєчасної оплати членами своїх внесків та обговорення шляхів стягнення боргів, адже від цього залежала можливість реалізації багатьох культурно-просвітницьких та харитативних завдань філії. Іноді виділ йшов на доволі радикальні кроки, щоб опам'ятати своїх хронічних боржників. Зокрема, в липневому 1905 р. протоколі йшлося про рішення позбавити членства всіх боржників, чий залеглисті сягають більше 4 кор., і вивісити списки виключених на стіні будинку товариства для загального поінформування громадськості [6, 20].

Крім пильнування пунктуальної сплати членських внесків, дрогобицька «Зоря» намагалася збільшити свої фонди шляхом провадження господарської діяльності. Найбільшим джерелом прибутків стало влаштування різних забав (насамперед, вечорниць і танців), на яких всі бажаючі могли брати участь за певну вхідну оплату. Поряд із цим, деякий прибуток давало винаймання своїх приміщень для різних заходів (весілля, хрестини, ювілеї, зібрання інших товариств тощо), як самим «зорянам», так і іншим мешканцям міста та повіту. Деякий дохід приносили виступи «зорянської» театральної групи та оркестру, які декілька разів на рік відбувалися в найбільших приміщеннях міста. Також кошти «зорянській» скарбничці давали популярні серед містян лотерейні розіграші. Зрештою, додатній економічний ефект дало провадження одним із «зорян» курсів танців у приміщеннях Товариства.

Дрогобицькі «зоряни» вели доволі активне громадське життя. Так, постійними були спільні відзначення релігійних свят (серед яких найбільшою популярністю тішилися різдвяна коляда і великодні гаївки) та організація вечорниць. Останні проводилися особливо часто, пересічно двічі на місяць, що говорить про популярність такого формату відпочинку у тогочасному міщанському середовищі. Програма вечорниць існувала у двох варіантах – святковому та розрахованому на період посту. Поряд із цим, «зоряни» брали участь у міських заходах з нагоди локальних свят чи ювілеїв членів правлячої династії.

Також члени товариства відзначали національні свята всеукраїнського та регіонального масштабу. У першому випадку можемо говорити про становлення традиції проведення Шевченківських вечорів у березні кожного року. Ці святкування відбувалися спільно з іншими українськими товариствами міста. Стосовно ж регіональних свят, найчастіше у протоколах згадується щорічне вшанування знесення панщини на західноукраїнських землях. Відзначимо, що саме дрогобицька «Зоря» завжди ініціювала відзначення подій 1848 р. у місті, запрошуючи до співпраці інші українські інституції. Урочистості відбувалися за усталеною програмою: церковна відправа, тематична доповідь, концерт у міській залі та вечорниці з танцями і почастунком [6, 18]. В 1909 р. дрогобицькі «зоряни» виступили ініціаторами широкого відзначення ювілею свого славного земляка Івана Франка [6, 66 зв.].

Поряд із цим, влаштовувалися регулярні науково-популярні відчити на історичні та господарські теми. Прелегентами зазвичай були самі «зоряни» – викладачі місцевих шкіл та гімназії. Про інтенсивність лекторської діяльності дрогобицької «Зорі» дає уявлення звіт голови осередку Г. Кузіва, який у своїй доповіді на загальних зборах в лютому 1908 р. поінформував присутніх, що протягом минулого 1907 року відбулося п'ять відчитів [6, 52]. Відзначимо, що організовані дрогобицькою «Зорею» відчити були безкоштовні для всіх бажаючих, що говорить про розуміння виділом важливості просвітницьких завдань своєї інституції. Для поінформування містян про публічні виклади друкувалися оголошення в значній кількості, щоб їх розповсюдити всіма районами міста та околицями.

Особливою гордістю дрогобицьких «зорян» стала власна бібліотека, на яку спрямовувалися чималі фінансові ресурси, а питання її функціонування слухалося кілька

разів на рік. Бібліотека складалася з різножанрових книжкових видань та численної періодики. Наскільки дозволяють про це судити збережені протоколи, саме періодика найчастіше приваблювала членів товариства до бібліотеки. Відповідно до пропозицій бібліотекаря, дрогобицька «Зоря» передплачувала такі популярні галицькі видання, як «Діло», «Гайдамаки», «Громадський голос», «Свобода», «Народне слово», «Нове слово», «Зеркало», «Оса», «Głos», «Kurjer Lwowski», «Monitor», «Przemyslawiec» та ін. В листопаді 1910 р. виділ Товариства вирішив нав'язати сталі взаємини з бібліотекою Наукового товариства імені Шевченка у Львові, надсилаючи 6 кор. місячно для постійного поповнення власних фондів.

Важливо, що філія «Зорі», ставши першим українським товариством міста та повіту, виявилася також ініціатором важливої міжінституційної комунікації у громадському просторі Дрогобича. Зокрема, у протоколах засідань виділу філії ми неодноразово натрапляємо на повідомлення про культурно-просвітницькі акції, що їх дрогобицькі «зоряни» влаштовували спільно з іншими українськими товариствами міста і повіту. Серед заприятельованих інституцій найчастіше згадуються осередки «Руської захоронки», «Січи» та «Селянської бурси». Саме здебільшого у порозумінні та співпраці з ними дрогобицька «Зоря» влаштовувала популярні серед містян Шевченківські дні, фестини та вечорниці.

Найбільшим клопотом для дрогобицької «Зорі» була відсутність власного помешкання. Протягом досліджуваного періоду Товариство винаймало декілька кімнат в різних будинках в центральній частині міста і з часом дедалі більше відчувалося втома від періодичних переїздів, як і брак вільного місця для дедалі чисельніших «зорян». Також і оренда приміщень коштувала чимало, що підривало й без того невеликі фонди провінційного товариства. З огляду на це, було вирішено складати кошти на купівлю земельної ділянки (так званій «фонд будови власного дому») та подальшу побудову свого приміщення. До початку Першої світової війни «зорянам» вдалося зібрати необхідні кошти на придбання власної оселі, але вибух світового протистояння відсунув реалізацію цієї ідеї на другий план. Після завершення війни шалена інфляція знецінила відкладені гроші, тож «зоряни» реалізували мрію про свою оселю вже в 1930-х роках [2, 69].

Перша світова війна настільки зруйнувала фінанси Товариства, що було прийняте рішення розпродати весь кімнатний інвентар на заплату чиншу. Втім, дякуючи ініціативності дрогобицьких українців, від початку 1920-х рр. Товариство починає відживати. Так, в 1922 р. члени філії влаштували 25-літній ювілей свого існування. Це величаве торжество, в якому взяли участь делегати центральної управи Товариства «Зоря» зі Львова, зробило перелом до кращого. Головою Товариства був тоді народний катехит о. Я. Попель. При товаристві знову постають хор і аматорський гурток, воно відновлює традицію влаштовування фестин, вечорниць, чайних вечерь, релігійних свят. Філія знову стає головним осередком зорганізованого українського ремісництва та міщанства.

Втім, надалі слабкою стороною товариства було те, що воно не мало власної домівки. Винайняте приміщення не могло бути вигідним місцем для повнокровного розвитку Товариства. Цю проблему врешті вирішив виділ за головування о. Онуфрія Гадзевича, який протягом міжвоєнного часу найбільш тривало керував філією. Власне завдяки його організаційним талантам Товариству нарешті вдалося осягнути давню мрію. В 1933 р. було закуплено майже в ринку власний дім. Дрогобицькі «зоряни» відреставрували декілька кімнат і переселилися до власної оселі, поступово завершуючи ремонти решти будинку. Ця подія надзвичайно стимулює вплинула на поступ Товариства. Автор рукописної історії так оцінив цю подію: «Щойно тепер буде можна згуртувати ремісничу молодь, котра розбрилась по різних ворожих нам закутках. Коли домівка буде викінчена, відбудеться її посвячення – та розвінеться тоді в товаристві нове життя» [2, 70].

Висновки. Як свідчить наведений матеріал, філіял «Зорі» в Дрогобичі, ставши першим українським товариством у передгір'ї Карпат, невдовзі перетворився на головного модератора суспільно-культурного життя українців міста та повіту. Ініціюючи численні культурно-просвітницькі акції, дрогобицькі «зоряни» розгорнули різнопланову діяльність, в якій єдналися перед тим розрізнені українські сили. Своєю солідарною культурною працею на користь місцевого українства «зоряни» чимало спричинилися до значного зміцнення національного життя в Дрогобичі, перед тим майже повністю здомінованого польським і єврейським культурними впливами. Таке символічне опанування міського простору мало

чималий мобілізуючий вплив на українську громаду міста. З огляду на це, звернення до архівних фондів галицьких інституцій для пошуку матеріалів з вивчення українського соціально-економічного руху на галицькій провінції протягом кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. має стати важливим завданням для сучасних дослідників.

Документ

Як уже йшлося вище, опублікована рукописна історія філії Товариства руських ремісників і промисловців «Зоря» в Дрогобичі відклалася у фонді цієї інституції у Державному архіві Львівської області (ДАЛО. – Ф. 295. – Оп. 1. – Спр. 37. – Арк. 66-70). Опублікований документ є частиною більшої справи, в якій містяться звіти, листування, кошториси та інші матеріали про функціонування «Зорі» протягом кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. Опублікований текст є чистовиком, чернетковий варіант якого відклався в іншій архівній справі «зорянської» колекції в ДАЛО [7]. Опублікована рукописна історія була створена, вочевидь, на прохання очільників «Зорі», які готували видання інституційної історії з нагоди півстолітнього ювілею Товариства, що широко відзначався в 1934 р. Тож значні фрагменти рукописної історії містяться у книзі «Ювілейний збірник «Памяткове видання Товариства «Зоря» у Львові» з нагоди свята п'ятдесятилітніх роковин Товариства» [8, 101-103]. В сумі, ці спроби дослідження історії дрогобицьких «зорян» уможливають відтворити минуле цієї першої української інституції у Дрогобичі. Опублікована рукописна історія немає авторства. На жаль, доступні нам джерела наразі не дають можливості встановити творця цього цікавого нарису.

При археографічному опрацюванні документа усі текстові скорочення, за винятком загальноприйнятих, розкрито у квадратних дужках. Дрібні особливості тексту (закреслення, вставки над стрічками) не обумовлюються. Текст наведено без зміни стилістики і правопису.

Коротка історія тов[ариства] укр[аїнських] ремісників «Зоря» в Дрогобичі

Тов[ариство] укр[аїнських] ремісників «Зоря» в Дрогобичі існує від 1897 р. Є це перше укр[аїнське] товариство в Дрогобичі. Почин до його оснування дало двох учнів гімназії, а саме Левинський Гринь син міщанина кравця і Стефан Кушнір син міщанина рільника, взоруючись на статутах тов[ариства] «Зорі» у Львові. Першим головою цього товариства був Іван Мицавка нотаріальний кандидат, а секретарем Степан Кушнір. Другим з ряду головою був довший час о. Антін Рудницький, місцевий нар[одний] катехит. В «Зорі» згуртувалось майже ціле життя дрогобицького укр[аїнського] громадянства. При ній був гарний хор, аматорський кружок. Тут улаштовувано популярні відчити-вистави, вечерниці, фестини, чайні вечери і т. п. При товаристві був підмоговий фонд з котрого користали члени в разі недуги або родина в разі смерті члена.

Так плило життя дрогобицької «Зорі» до світової війни. В ній знаходили члени пораду і розраду та підмогу. Призбирано поважний фонд на власну хату, але в часі світової війни він здевалювався. Війна підкопала – зруйнувала Тов[ариство] так далеко, що треба було продати кімнатне урядження на заплату чиншу. Товариство ледво дихало. По війні настає нове життя в Товаристві. Поволи починає приходити до себе. В р. 1922 улаштовує 25-літній ювілей свого існування. Це величає торжество, в котрім взяли участь делегати Тов[ариства] «Зоря» зі Львова, зробило перелім до кращого. Головою Товариства був тоді о. Попель народ[ний] катехит. При товаристві повстає знова хор, амат[орський] кружок, воно улаштовує фестини, вечерниці, чайні вечери, святочні просфори і свячене. Воно стає знова головним осередком зорганізованого ремісництва та міщанства. Одиною слабою сторінкою товариства було це, що товариство не мало власної домівки. Винаймлена домівка не могла бути вигідним приміщенням для кращого розвою Товариства. Вправді попередні виділи думали об тім і дещо в тім напрямі зробили, але здійснення цієї потреби довершено за теперішнього голови о. Онуфрія Гадзевича, котрий держить це головство від 1925 р.

Не занедбуючи інших животних справ Товариства, на першій місці поставив собі теперішній виділ під його головством дійти до власної домівки. І справді удалось Товариству це досягнути. В р. 1933 закуплено майже в ринку дім – відреставровано настільки, що

Товариство до него спровадилося – а тепер йдуть даліше роботи до викінчення віднови домівки, в котрій буде вигідне поміщення для Товариства. Щойно тепер буде можна згуртувати ремісничу молодь, котра розбрилась по різних ворожих нам закутках. Коли домівка буде викінчена, відбудеться її посвячення – та розвінеться тоді в товаристві нове життя.

В Дрогобичі в місяці липні 1934 р.

Державний архів Львівської області. – Ф. 295. – Оп. 1. – Спр. 37. – Арк. 66-70.

Список використаної літератури

1. Янишин Б. М. Товариство руських ремісників і промисловців «Зоря»: становлення, структура, осередки / Б. М. Янишин // Спадщина Івана Франка в контексті дослідження проблем історії, культури і музеєзнавства від найдавніших часів до сучасності: матеріали II-го міжнародного з'їзду архівістів і хранителів музеїв в Нагуєвичах. – Нагуєвичі-Дрогобич: Посвіт, 2021. – С. 35-37.
2. Державний архів Львівської області. – Ф. 295. – Оп. 1. – Спр. 37.
3. Мищишин І. Культурно-освітня діяльність товариства „Зоря” у Львові (1884–1939) / І. Мищишин // Prace naukowe Akademii im. Jana Długosza w Człuchowie. Pedagogika. – 2016. – Nr 2. – S. 423–433.
4. Пасіцька О. Львівська «Зоря» – товариство українських ремісників, промисловців і торговців (1884-1939): історичний нарис / О. Пасіцька. – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2013. – 88 с.
5. Янишин Б.М. Регіональна політика Товариства руських ремісників і промисловців «Зоря» / Б. М. Янишин // Вісник Черкаського університету. Серія: Історичні науки Черкаси. – 2021. – № 1. – С. 59-65.
6. ДАЛО. – Ф. 295. – Оп. 1. – Спр. 4 а.
7. ДАЛО. – Ф. 295. – Оп. 1. – Спр. 40.
8. Ювілейний збірник «Памяткове видання Товариства «Зоря» у Львові» з нагоди свята п'ятдесятилітніх роковин Товариства. – Львів: Накладом Товариства «Зоря» у Львові, 1934. – 132 с.

References

1. Yanyshyn, B. (2021). The “Zorya” Society of Ruthenian craftsmen and industrialists: formation, activity, regional circle. *Ivan Franko's legacy in the context of research on the problems of history, culture and museum studies from ancient times to the present: materials of the II International Congress of Archivists and Museum Keepers in Nahujevychi*. Nahujevychi-Drohobych: Posvit, 35-37. (in Ukr.)
2. *State Archives of Lviv Region*. F. 295. Op. 1. Case 37. (in Ukr.)
3. Myshchysyn, I. (2016). Cultural and educational activities of the Zorya Society in Lviv (1884–1939). *Prace naukowe Akademii im. Jana Długosza w Człuchowie. Pedagogika*, 2, 423–433. (in Ukr.)
4. Pasitska, O. (2013). *Lviv «Zorya» - a society of Ukrainian artisans, industrialists and merchants (1884-1939): a historical essay*. Lviv. (in Ukr.)
5. Yanyshyn, B. (2021). Regional policy of the Society of Ruthenian craftsmen and industrialists “Zorya”. *Cherkasy University Bulletin: historical sciences*, 1, 59-65. (in Ukr.)
6. *State Archives of Lviv Region*. F. 295. Op. 1. Case 4 a. (in Ukr.)
7. *State Archives of Lviv Region*. F. 295. Op. 1. Case 40. (in Ukr.)
8. (1934). *Anniversary collection «Memorable edition of the Society» «Zorya» in Lviv» on the occasion of the fiftieth anniversary of the Society*. Lviv. (in Ukr.)

YANYSHYN Bohdan, PhD (History), Senior Research Fellow of Department of History of Ukraine of the XIX – early XX cc., Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine (Kyiv, Ukraine), e-mail: bogdanyanyshyn@gmail.com

UNKNOWN MANUSCRIPT OF THE HISTORY OF ZORYA BRANCH IN DROHOBYCH: TEXT OF THE SOURCE AND CONTEXT OF EVENTS

Introduction. Among researchers of the institutional component of the Ukrainian socio-economic movement in Habsburg Galicia of the autonomous era, the belief in the importance of paying

attention to the provincial aspect of the problem is growing. It is necessary to study the central Lviv centres and their branches, which appeared in the towns and villages of the region and were often the first manifestations of organized Ukrainian life in the province. At the same time, it is right to point out the most significant difficulty in implementing such a task: the modesty of the source base. Therefore, we want to draw attention to the document circulation of Galician socio-economic institutions deposited in the archives of the Western Ukrainian region, which often contains little-known materials about the activities of provincial centres and, more importantly, sometimes unique first attempts to write their stories.

*To this end, we publish a manuscript history of the branch of the Society of Ruthenian Craftsmen and Industrialists “Zorya” in Drohobych, which was deposited in the fund of this institution in the State Archives of Lviv region. **The purpose** of the article is to introduce into scientific circulation the manuscript history of the Drohobych branch of the Society of Ruthenian Craftsmen and Industrialists “Zorya”.*

Results. *According to the above material, the Drohobych branch of Zorya, becoming the first Ukrainian society in the foothills of the Carpathians, soon became the leading moderator of the social and cultural life of Ukrainians in the city. Initiating numerous cultural and educational events, the Drohobych Zorya launched various activities, which united previously disparate Ukrainian forces. Their solidary cultural work to benefit local Ukrainians contributed to the significant strengthening of national life in Drohobych, once almost entirely dominated by Polish and Jewish cultural influences. Such a symbolic mastery of urban space had a significant mobilizing effect on the Ukrainian community of the city. Therefore, studying the activities of regional branches of other Ukrainian economic institutions should become an essential task for modern researchers.*

Conclusion. *The study showed the importance of working on the archival collections of Galician public institutions to find materials to reconstruct the peculiarities of economic life in the province. The study will help recreate a broad panorama of Ukrainian economic life, taking all its local variations into account.*

Key words: *Zorya Society of Ruthenian Craftsmen and Industrialists, Galicia, Drohobych Branch, cultural and educational activities.*

Одержано редакцією 6.05.2022
Прийнято до публікації 25.05.2022

